

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Samfundsfag A

Studentereksamen

Ny ordning

2. del

Udleveres efter 40 minutter

Tirsdag den 26. maj 2020
Kl. 9.00-15.00

Fælles fremtid

Opgavernes spørgsmål *med* bilag.

Dette opgavesæt består af en fællesdel og tre delopgaver.

Fællesdelens to spørgsmål (1a og 1b) skal **begge** besvares.

Af de tre delopgaver (A, B og C) skal du vælge **én** til besvarelse.

Ved bedømmelsen af besvarelsen vejer alle 3 spørgsmål (spørgsmål 1, 2 og 3) lige meget.

Det betyder, at fællesdelen (samlet) vejer cirka $1/3$ og delopgaven cirka $2/3$.

FÆLLES FREMTID

Fællesdel

Besvarelsene af opgaverne 1a og 1b må samlet maksimalt fylde 700 ord.

- 1.a. Opstil tre hypoteser, der kan forklare de sammenhænge mellem partivalg og holdning til klimaafgifter på flyrejser, der kan udledes af tabel 1.
Hver hypotese skal understøttes af en faglig begrundelse.

Tabel 1. Partivalg og holdning til klimaafgifter på flyrejser. 2019. Procent.

	Helt enig	Delvist enig	Hverken enig eller uenig	Delvist uenig	Helt uenig	Ved ikke	Total
Socialdemokratiet	23,9	27,5	21,2	8,3	10,8	8,3	100
Radikale Venstre	26,9	32,3	18,4	8,2	7,6	6,6	100
Det Konservative Folkeparti	14,7	21,1	19,2	15,6	25,8	3,6	100
Nye Borgerlige	16,3	20,5	18,4	7,9	31,6	5,3	100
Socialistisk Folkeparti	35,7	30,0	16,3	6,3	5,0	6,7	100
Liberal Alliance	6,5	13,0	15,9	15,2	42,8	6,6	100
Dansk Folkeparti	18,0	18,9	18,8	12,7	25,6	6,0	100
Venstre	11,2	22,0	22,3	13,0	23,2	8,3	100
Enhedslisten	43,9	25,8	12,3	5,4	6,0	6,6	100
Alternativet	55,6	20,7	9,6	5,2	3,0	5,9	100
Total	23,5	24,5	19,0	9,7	16,2	7,1	100

Note: 5297 respondenter er blevet spurgt om følgende: "Der bør indføres afgifter på flyrejser?"

Kilde: Surveybanken. Valgundersøgelsen 2019.

- 1b. Hvad kan der af tabel 2 udledes om sammenhængen mellem udgifterne til aktiv arbejdsmarkedspolitik og nedadgående social mobilitet?
 Besvarelsen skal understøttes af et diagram med en lineær regression, der viser sammenhængen mellem udgifter til aktiv arbejdsmarkedspolitik og nedadgående social mobilitet.
 I besvarelsen skal du anvende viden om arbejdsmarkedsforhold.

Tabel 2. Andel af BNP anvendt på aktiv arbejdsmarkedspolitik og andel af arbejdsstyrken, der har oplevet nedadgående social mobilitet. Procent.

	Andel af BNP anvendt på aktiv arbejdsmarkedspolitik	Nedadgående social mobilitet
Østrig	0,74	25,7
Belgien	0,52	22,9
Chile	0,11	37,1
Tjekkiet	0,25	28,4
Tyskland	0,26	22,4
Danmark	1,63	15,4
Estland	0,18	27,6
Finland	0,84	22,7
Frankrig	0,70	27,4
Storbritannien	0,03	35,5
Grækenland	0,17	36,2
Irland	0,40	28,4
Italien	0,41	23,7
Japan	0,08	35,7
Luxemburg	0,75	19,9
Holland	0,48	19,0
Norge	0,38	21,2
Portugal	0,41	29,9
Slovakiet	0,21	32,9
Sverige	0,90	25,9

Kilde: OECD.stat. 2017 og 2018.

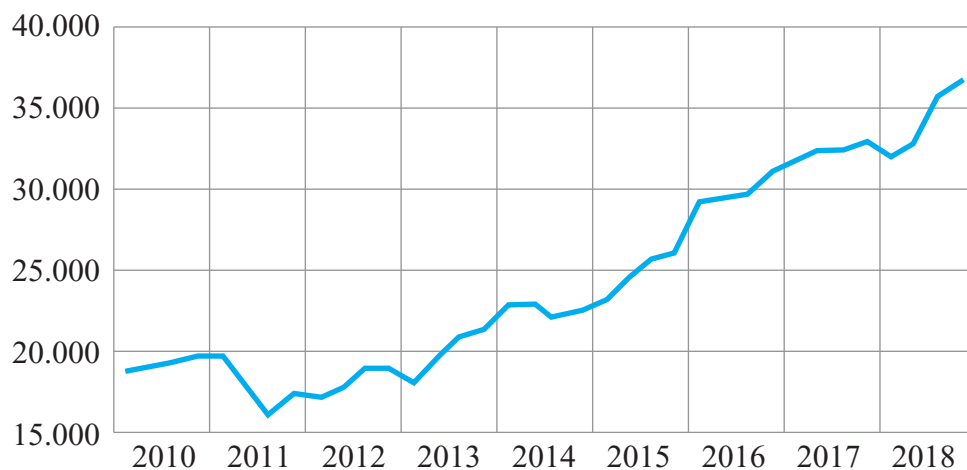
Note: Aktiv arbejdsmarkedspolitik defineres her som statens udgifter til både frivillige og tvungne tiltag, der skal forbedre den enkelte lediges chancer for at klare sig på arbejdsmarkedet. Aktiv arbejdsmarkedspolitik kan eksempelvis være jobtræning, efteruddannelse og omskoling.

Delopgave A: Det danske arbejdsmarked og coronakrisen

2. Undersøg, hvad der af materialet i bilag A1 (figur 1, figur 2, figur 3, tabel 1, figur 4) kan udledes om udviklingen på det danske arbejdsmarked med henblik på, om der er mangel på arbejdskraft frem til 2018. Undersøgelsen skal understøttes af relevante beregninger og et diagram ud fra de beregnede tal. Du skal anvende viden om arbejdsmarkedsforhold.
3. Du er økonomisk-politisk rådgiver for den socialdemokratiske finansminister. Skriv et notat til finansministeren, der sætter ministeren i stand til at udforme en strategi for, hvordan de økonomiske udfordringer, der nævnes i bilag A2, kan håndteres. Notatet skal tage udgangspunkt i situationen den 19. marts 2020 ifølge bilag A2, og du skal anvende viden om økonomisk politik.

BILAG A1

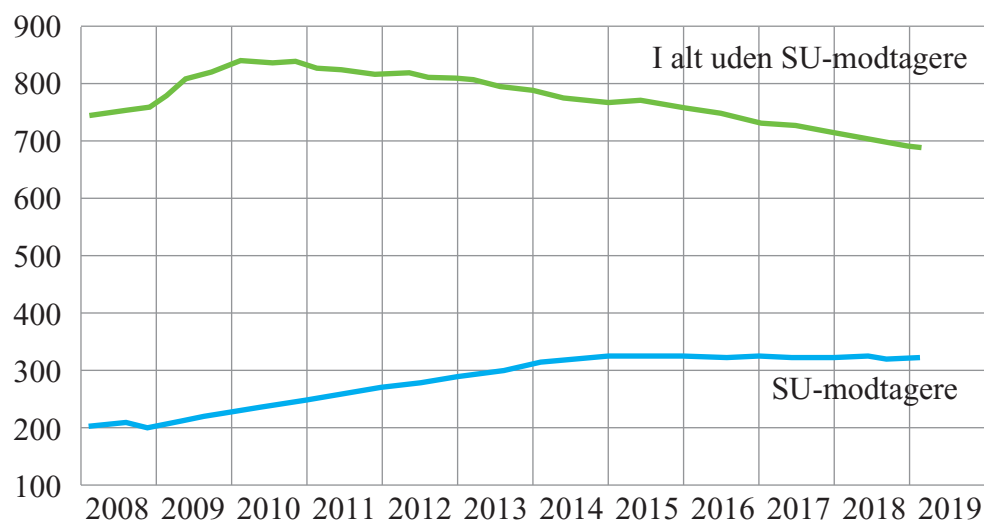
Figur 1. Antal ledige stillinger i den private sektor. 2010-2018. Absolutte tal.

Kilde: Danmarks Statistik. 2019.

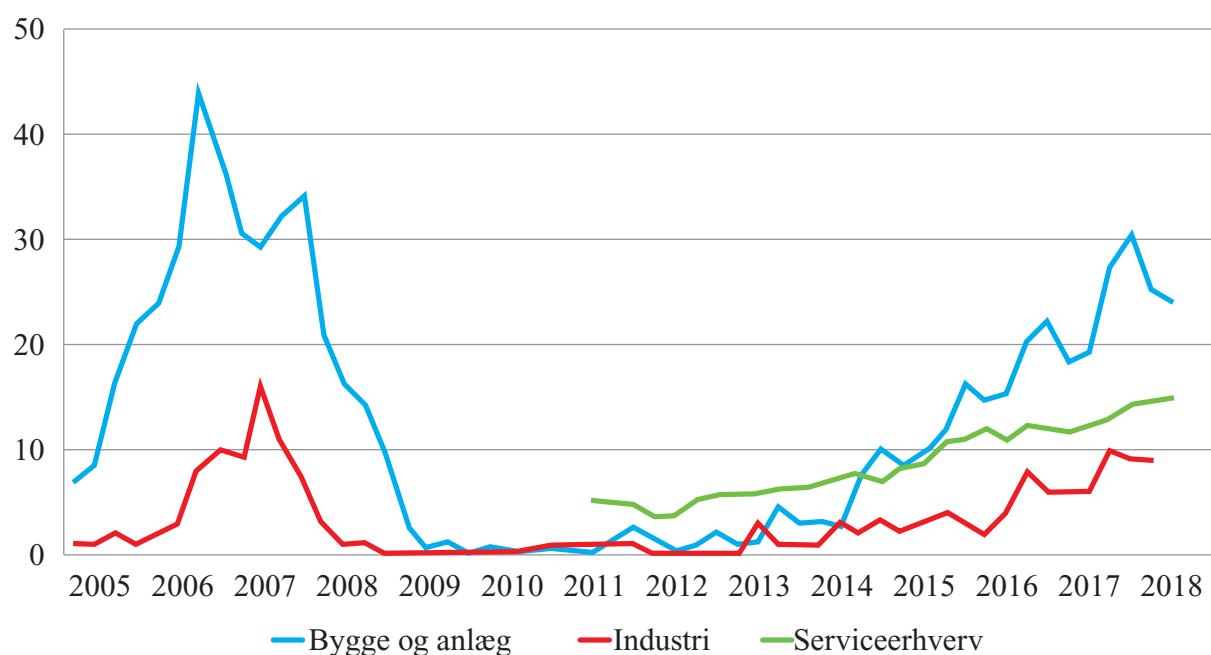
BILAG A1 (fortsat)

Figur 2. Antal offentligt forsørgede i alderen 16-64 år i perioden 2008-2019. Omregnet til heltidsstillinger. Absolutte tal (1000 personer).

Kilde: Danmarks Statistik. 2019.

Figur 3. Andel af virksomheder, der angiver mangel på arbejdskraft som produktionsbegrænsning, 2005-2018. Procent.

Note: Tallene for 2. kvartal 2018 baserer sig udelukkende på marts. Serviceerhvervene fremgår først fra 2011.
Kilde: Danmarks Statistik. 2018.

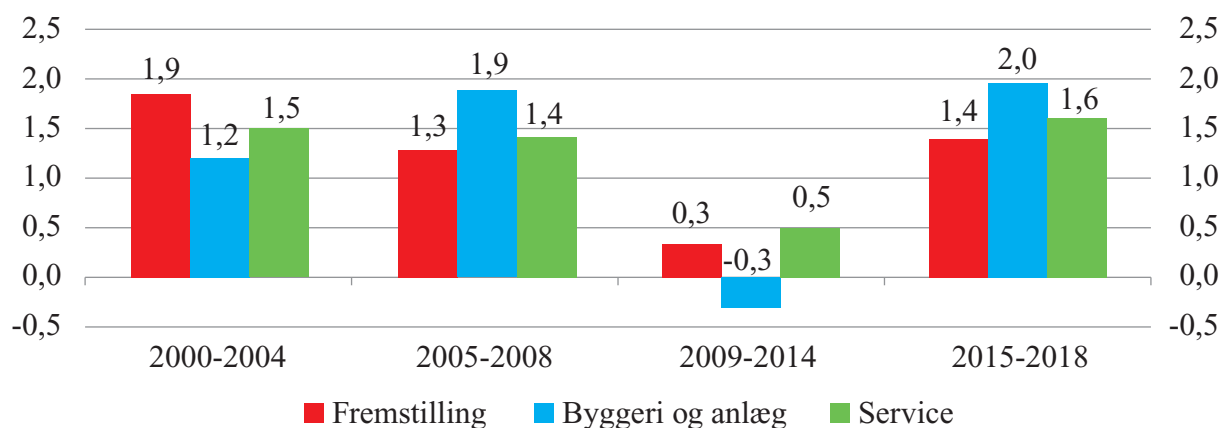
BILAG A1 (fortsat)

Tabel 1. Udvikling i arbejdsstyrken 2010-2018. Absolutte tal.

	2010	2012	2014	2016	2017	2018
Beskæftigede	2.704.542	2.684.840	2.719.840	2.805.073	2.848.333	2.895.946
Arbejdsløse	132.058	135.198	108.730	98.043	102.474	94.253
Arbejdsstyrken i alt	2.836.600	2.820.038	2.828.570	2.903.116	2.950.807	2.990.199

Kilde: Danmarks Statistik. 2018.

Figur 4. Gennemsnitligt årlig ændring i reallønnen. 2000-2004 til 2015-2018. Procent.

Kilde: Dansk Arbejdsgiverforening. 2018.

BILAG A2

Danske Bank: Opdatering på krisen: Et dybt hul har åbnet sig.

19.03.2020. Uddrag.

Den nye coronavirus har på få uger udviklet sig til et enormt økonomisk chok. I Danmark er virksomheder, som står for cirka ti procent af beskæftigelsen, direkte lukkede nu, mens mange flere er ramt af mangel på efterspørgsel, varer eller ansatte, der kan og må arbejde. Forbruget er gået i stå på en række områder. Det er ikke usandsynligt, at den økonomiske aktivitet lige nu måske er en tredjedel lavere end normalt, og noget lignende har vi aldrig set før. Det er endda uden at medregne, at den offentlige sektor også er stærkt beskåret, men det tæller ikke på samme måde med som produktionstab i statistikken, og de ansatte er heller ikke i fare for at blive fyret.

Sådan er situationen ikke bare i Danmark, men i det meste af Europa og forventeligt også snart i USA. Det rammer selvfølgelig både eksporten og de virksomheder, der er afhængige af import, men denne krise handler mest om den hjemlige servicesektor - hvilket er med til at gøre den så dyb, for det er langt den største sektor.

Arbejdsløsheden er hastigt på vej op. Over de sidste syv dage har 22.051 personer meldt sig ledige, hvilket er cirka 15.000 mere end normalt. Til sammenligning steg arbejdsløsheden med 97.000 personer under finanskrisen, men det var i løbet af to år.

Delopgave B: USA og Danmark

2. Sammenlign de syn på USA's ændrede adfærd og position i international politik, der kommer til udtryk i bilag B1, B2 og B3.
I sammenligningen skal du anvende viden om magtforhold i international politik.
3. Diskutér, hvilke muligheder og begrænsninger de ændrede magtforhold i international politik har for Danmarks udenrigspolitik.
Diskussionen skal tage udgangspunkt i bilag B4 og videoklipet i B5, og du skal anvende viden om mål og muligheder i Danmarks udenrigspolitik.

BILAG B1

Per Stig Møller: "Nu er så den dag kommet, hvor vi ikke længere kan regne med USA".

Ræson. 18.7.2018. Uddrag.

Per Stig Møller er tidligere konservativ udenrigsminister.

Siden anden verdenskrig har USA været den frie verdens leder. Lige fra præsident Truman til præsident Obama. Ganske vist påbegyndte Obama drejningen væk fra Europa hen mod Stillehavet, men han brød hverken med NATO eller Europa. Vi må se i øjnene, at USA med Trump er vendt tilbage til den klassiske, amerikanske udenrigspolitik, der lige fra præsidenterne Washington og Monroe gik ud på IKKE at blive involveret i europæiske stridigheder. Og nu er så den dag kommet, hvor vi ikke længere kan regne med USA. Landets præsident indleder en handelskrig med EU og kaster sig nådesløst over Tyskland. Han forsøger at destabilisere EU ved – helt åbent – at støtte de britiske EU-modstandere. Præsident Macron anbefaler han at forlade EU, og Tyskland anklager han for at være i lommen på Rusland, hvorefter han lægger sig ned i den samme lomme. Han roser sig af at have fået sine NATO-allierede til at betale mere til alliancen, selv om løftet herom blev givet under Obama.

I forhold til Syrien bebudede Obama at ville skride ind, men gjorde det ikke. I stedet støttede USA kurdernes kamp mod IS, men nu skal kurderne næppe regne med amerikansk støtte ret meget længere, for Trump vil ud. USA's venner skal jo ikke kunne tage det amerikanske venskab for givet. Og hvad skal vi så stille op med det? EU er ved at tage sine forholdsregler i den nye situation. Unionen har indgået frihandelsaftaler med Japan og Canada og må fortsætte ad denne vej. EU's sikkerheds- og forsvarsdimension har hårdt brug for Storbritannien, når den skal cementeres og bygges op til at blive et troværdigt bolværk mod Rusland. Samtidig skal vi ikke afskrive NATO, men gennem denne cementering styrke det europæiske ben i alliancen. Europa må indstille sig på at stå alene over for en aggressiv Putin og uden amerikansk støtte til at inddæmme problemerne i Mellemøsten og Nordafrika, som kan spille over på os.

Siden november 1941 har den amerikanske præsident været den frie verdens leder. Det er han ikke længere. For hvordan kan denne være leder af den frie verden med så forskellige opfattelser af sikkerhedspolitikken, handelspolitikken og klimapolitikken? Præsident Trump taler ikke på vores vegne. USA må forstå, at dette er prisen for Trumps politik og indse, at dermed er USA faktisk svækket. Og dét er lige præcis gået op for Kina som tilbyder sig, som den fredelige afløser for USA. Kina forsvarer den globale frihandel og fastholder klimaafreden fra Paris. Landet engagerer sig økonomisk i Afrika, Latinamerika og Europa. Nu får også Grønland

BILAG B1 (fortsat)

tilbudt kinesiske investeringer, som den grønlandske og den danske regering kan blive uenige om. Og dét er jo ganske godt for Kina, som har besluttet at engagere sig i Arktis. Her kan landet så med tiden få en ny konflikt med USA, der til gengæld kan komme i konflikt med et – til den tid – måske suverænt Grønland.

BILAG B2

Jonas Stengaard Jensen: ”Marie Krarup: Europa, USA og Rusland skal finde sammen om den europæiske kulturarv”.

Ræson. 6.6.2018. Uddrag.

Interview med Marie Krarup, der har været forsvarsordfører for Dansk Folkeparti.

RÆSON: Når man ser på verden, er det svært at overse Donald Trumps ”America First”-dagsorden og hans systematiske indgreb mod Obama-administrationens bedrifter (frihandel med Asien, klimaaftalen fra Paris) og nu også USA’s exit fra Iran-aftalen. Hvad har Trump vist os om USA og verden?

KRARUP: Jeg synes, Trumps strategi om ”America First” er rigtig, teoretisk set. Men hvad han så gør, det er måske ikke altid det rigtige. Han gør jo ikke det, han sagde – og det er ret problematisk på en lang række områder. Det er klart, at vi i Dansk Folkeparti har en grundholdning om, at ”America First”-strategien er rigtig for USA, ligesom ”Danmark Først”-strategien er rigtig for Danmark. Vi synes, man skal have fokus på sit eget land – selvfølgelig med skyldigt hensyn til sine alliancepartnere, ellers har man jo ikke alliancepartnere. Men der ER intet odiøst i at sætte sit eget land i centrum, for det er der, man har sine forpligtigelser over for sine medborgere og sit fædreland.

RÆSON: I Kina har man også et meget centraliseret system, der har været en stor økonomisk og politisk succes, som sikrer stabilitet, vækst og kapitalismens blomstring. Hvis disse systemer er på vej op og viser sig i stigende grad at være succesfulde, alt imens USA samler sig om en ”America First”-dagsorden, kan man så begynde at tale mindre om en hegemonisk, unipolær verdensorden?

KRARUP: Det er noget helt uafvendeligt. USA bliver svækket ved, at andre bliver stærkere. De andre arbejder aktivt på det. BRICS-landene ønsker en multipolær verden, hvor de har mere indflydelse. Det mest interessante er, at dem, der taler for en multipolær verden, ikke ønsker en revolution. De ønsker ikke at ændre ved konstruktionen af FN’s Sikkerhedsråd. De ønsker blot, at det virker. Derfor synes jeg, det er forkert at kalde Kina og Rusland for ”revolutionære” lande, for de ønsker ikke at ændre verdensordenen. I stedet ønsker de at stabilisere den. De kritiserer konstant USA for at gå udenom Sikkerhedsrådet, da Sikkerhedsrådet har mulighed for at blokere. De bakker op om den nuværende verdensorden, men til gengæld ønsker de, at USA i højere grad skal tage deres stemmer i Sikkerhedsrådet mere alvorligt. Det tror jeg på længere sigt, at USA ikke kommer uden om.

I Rusland har de opgivet at vende sig mod Vesten – de vender sig mod Kina, knytter sig til deres ”One Belt, One Road”- projekt og samarbejder på en lang række områder. Det er en sørgelig udvikling, for jeg mener ikke, at vi i Europa har en interesse i, at Rusland bliver Kinas lillebror. Rusland er den svage part i forholdet til Kina og risikerer at blive domineret.

BILAG B2 (fortsat)

Rusland har meget store landområder med svag befolkningsudvikling, der støder op til Kina, mens det forholder sig omvendt i Kina. Kina og Rusland deler ikke kulturelle ideer, blot det samme syn på den udenrigspolitiske verdensudvikling. Men Europa har masser af kulturelt fællesgods med Rusland, og det overser man pga. den ensidige pressedækning af Rusland.

BILAG B3

Andreas Bøje Forsby: ”Er verden stadig unipolær? Ja, USA er stadig verdens eneste supermagt til trods for Kinas opstigning”.

Ræson.16.5.2018. Uddrag.

Andreas Bøje Forsby er forsker i asiatiske sikkerhedspolitik ved Nordisk Institut for Asienstudier ved Københavns universitet.

Hvor det 20. århundrede tilhørte amerikanerne, vil Kina dominere det 21. århundrede. Denne vidt udbredte antagelse har fået yderligere næring i takt med, at Donald Trump systematisk saboterer fundamentet for den liberale verdensorden, som USA ellers har været bannerfører for siden 2. verdenskrig. Og alt imens ”Pax Americana” hastigt eroderes indefra, har kineserne smidt årtiers tilbageholdenhed over bord. Kinas hastige fremmarch på verdensscenen er uden sidestykke i verdenshistorien, og Danmark har formået at opbygge et omfattende strategisk partnerskab med kineserne, som på mange måder er særdeles lukrativt for dansk erhvervsliv. Alligevel er det – her i jubilæumstiåret for partnerskabets indgåelse – værd at holde sig for øje, at Kina stadig halser langt efter USA på de væsentligste magtparametre.

Herudover tydeliggør polaritetsdebatten en vigtig sondring mellem magtkapacitet og magtudøvelse. Siden Donald Trump indtog Det Hvide Hus, har USA’s internationale lederskab været under hastig afvikling i takt med, at Trump-administrationen går enegang eller på anden vis frasiger sig sine forpligtelser på en lang række områder. Det gælder inden for områder som international frihandel, global klimapolitik, liberale menneskerettigheder, medlemskabet af UNESCO, atomaftalen med Iran og spørgsmålet om placeringen af Israels hovedstad. Pointen er, at selv om implikationerne heraf kan være vidtrækkende i forhold til USA’s lederskabsrolle, vil Trumps præsidentskab ikke for alvor kunne røkke ved USA’s overvældende magtkapacitet.

På den internationale scene har Trumps præsidentskab skabt et ledelsesmæssigt tomrum, som har kastet den liberale verdensorden ud i en eksistentiel krise. De tektoniske plader er måske nok blevet sat i bevægelse, men ”Pax Americana” står og falder ikke med Trumps præsidentskab. Selv om Kina dygtigt forsøger at udnytte tomrummet, er vi ikke vidne til et begyndende tronskifte. Den unipolære æra fortsætter, så længe USA’s suveræne førerposition inden for hård magt varer ved. Til gengæld risikerer USA at formøble sin ligeledes unikke position hvad angår udøvelsen af blød magt, altså evnen til at tiltrække andre med afsæt i egne politiske værdier, kultur og civilsamfund.

BILAG B4

Marcus Rubin: ”En kold skulder”.

Politiken. 22.8.2019. Uddrag.

I årtier har USA været Danmarks ubetinget vigtigste allierede. Det er USA, der er garant for vores sikkerhed, og forholdet til Amerika har været det afgørende omdrejningspunkt for dansk udenrigspolitik. På sin side har Danmark været en ekstremt loyal allieret for USA. I 2003 brød vi med vores EU-partnere Tyskland og Frankrig og gik med i Irak-krigen. Vi har mistet flere soldater i Afghanistan end noget andet land i forhold til befolkningens størrelse, og stort set overalt, hvor USA har bedt om det, har vi været på pletten.

På den korte bane skal vi bare holde hovedet koldt og hverken udvise fornærmelse eller komme krybende tilbage til Trump. Danmark vil stå til at høste en del goodwill i både Europa og den fornuftige del af USA efter denne bizarre episode¹, hvis vi blot agerer med værdighed og ro. Episoden viser, at Arktis er en hed storpolitisk kampplads, som Danmark og Grønland er blevet hvirvlet ind i. Den konflikt skal vi tage mere alvorligt – og blive bedre til at tackle.

Men Trumps ageren viser, at det ikke nytter, at Danmark satser så meget på Amerika. USA er naturligvis stadig en nær og vigtig allieret. Men De Forenede Stater er slået ind på en uforudsigelig kurs, som meget vel kan vise sig at fortsætte i væsentlig længere tid end til præsidentvalget i 2020. Dels kan Trump blive genvalgt, dels har han været katalysator for nogle kræfter i USA, der har gjort supermagten mere selvcentreret og mindre villig til at spille rollen som global stabilisator.

BILAG B5

Deadline: Peter Viggo Jacobsen: ”Alliancen med USA er uomgængelig”.

DR. 21.8.2019. Uddrag.

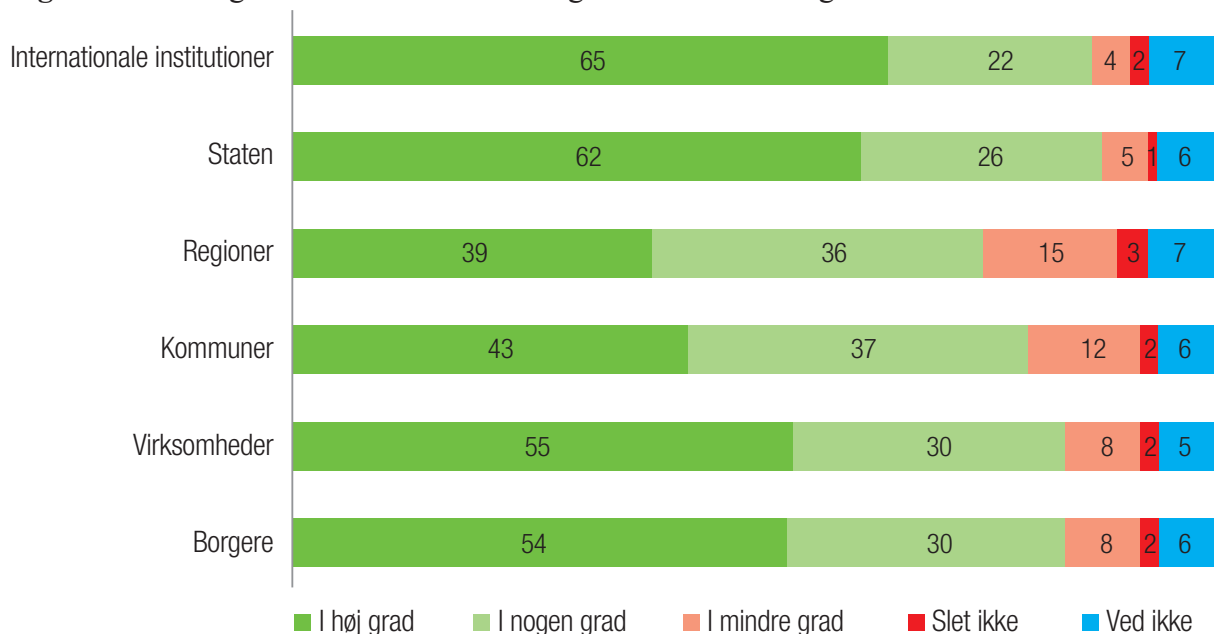
¹ Der henvises til Trumps tilbud om at købe Grønland.

Delopgave C: Klimapolitik

2. Undersøg, hvad der af bilag C1 (figur 1, tabel 1, figur 2, tabel 2), C2 og C3 kan udledes om danskernes holdning til håndtering af klimaproblematikken.
Du skal vurdere metodiske styrker og svagheder ved anvendelsen af bilag C1, C2 og C3 til at undersøge danskernes holdning til håndtering af klimaproblematikken.
3. Diskutér, hvilke muligheder og begrænsninger staten har i forhold til at ændre befolkningens klimaadfærd.
Diskussionen skal tage udgangspunkt i bilag C4 og videoklipet i bilag C5.
Du skal anvende viden om forholdet mellem stat og marked, herunder markedsmekanismen og politisk påvirkning heraf.

BILAG C1

Figur 1. Holdning til ansvaret for håndtering af klimaudfordringen. 2018. Procent.

Note 1: Respondenterne er blevet spurgt om følgende: "I hvilken grad har følgende aktører ansvaret for at bidrage til at håndtere klimaudfordringen?"

Note 2: Klimabarometeret 2018 er baseret på en holdningsundersøgelse fra Analyse Danmark blandt 1076 repræsentativt udvalgte danskere. Dataindsamlingen er gennemført med et web-baseret spørgeskema. Stikprøven er udtrukket tilfældigt.

Kilde: Klimabarometer 2018. Concito.

Tabel 1. Holdning til omkostninger ved grøn omstilling fordelt på årstal, partivalg og alder. Procent.

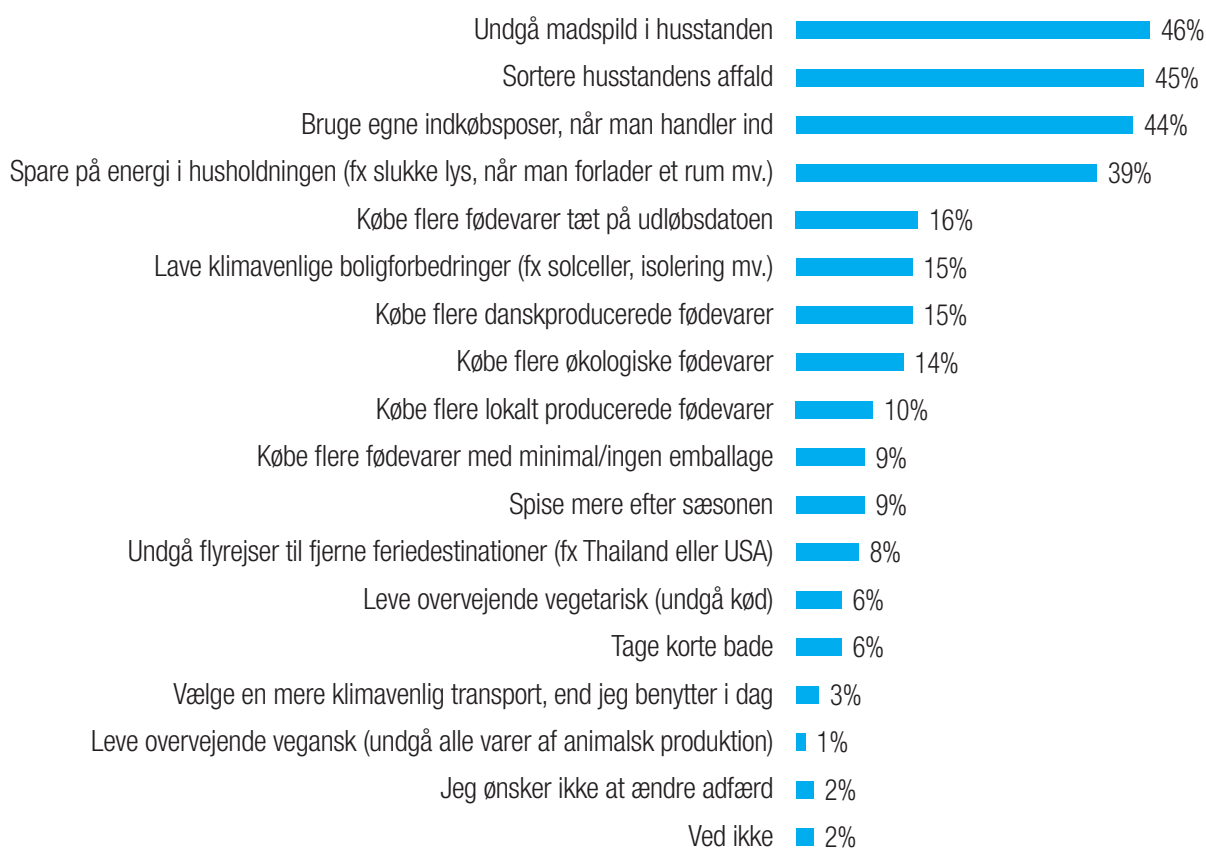
	Helt enig/ delvist enig	Hverken/ eller	Delvist uenig/helt uenig	Ved ikke	Total
Årstal					
2015	64	16	12	8	100
2016	70	14	10	6	100
2018	75	12	8	5	100
Partivalg					
Socialdemokratiet	83	10	3	4	100
Radikale Venstre	93	0	7	0	100
Det Konservative Folkeparti	72	18	10	0	100
Socialistisk Folkeparti	94	5	1	0	100
Liberal Alliance	51	17	21	11	100
Dansk Folkeparti	68	14	11	7	100
Venstre	67	17	12	4	100
Enhedslisten	92	1	4	3	100
Alternativet	94	6	0	0	100
Alder					
18-29 år	90	6	1	3	100
30-39 år	73	10	5	12	100
40-49 år	79	11	6	4	100
50-59 år	71	11	13	5	100
60 år +	67	16	11	6	100

Note 1: Respondenterne er blevet spurgt om følgende: ”Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Den grønne omstilling må gerne koste penge og kraftanstrengelser på kort sigt, hvis indsatsen giver samfundsmæssig gevinst på lang sigt”.

Note 2: Samme som figur 1.

Kilde: Klimabarometer 2018. Concito.

Figur 2. Holdning til egen klimaadfærd. 2018. Procent.

Note 1: Respondenterne er blevet spurgt om følgende: "Hvad er du mest villig til at gøre for at leve mere klimavenligt?" Det har været muligt at angive op til 3 svar.

Note 2: Der er blevet spurgt 1016 repræsentativt udvalgte danskere i alderen 18-70 år.

Kilde: Landbrug og fødevarer. Danskerne vil gerne leve mere klimavenligt. 2019.

Tabel 2. Holdning til klima- og miljøvenlig transport fordelt på alder. 2019. Procent.

	18-24 år	25-34 år	35-44 år	45-54 år	55-64 år	65-74 år	75 år +
Uden betydning/lille betydning	35,9	26,8	28,1	27,5	21,5	19,7	23,2
Middel betydning	31,9	31,5	41,8	39,8	39,4	37,1	32,1
Stor betydning/afgørende betydning	31,7	36,0	25,2	28,0	32,8	30,5	25,3
Ved ikke	0,5	5,7	4,9	4,7	6,3	12,7	19,4
Total	100	100	100	100	100	100	100

Note 1: 2561 repræsentativt udvalgte respondenter er blevet spurgt om følgende: "Hvor stor betydning har det for dig, at din daglige transport er klima- og miljøvenlig?"

Note 2: Den statistiske usikkerhed er maksimalt +/- 1,9 procent. Stikprøven er efterfølgende vægtet i forhold til køn, alder og geografi. Dataindsamlingen til denne undersøgelse er gennemført ved brug af spørgeskemaer udsendt pr. e-mail.

Kilde: Passagerpuls hos Forbrugerrådet Tænk. Danskernes holdning til klima- og miljøvenlig transport. Marts 2019.

BILAG C2

Gundelach og Hauge: "For klimaets skyld?"

Dansk Sociologi 2010.

Uddrag. Malou og Niels fortæller:

Malou: Men nu kunne vi godt vælge bilen fra, og økonomisk set har jeg da overvejet det, men det betyder bare helt vildt meget at have en hel time mere om dagen, hvor man er hjemme.

Niels: Ja, og til alt det andet der klares i weekenden, om aftenen, venner man kan køre ud og hente, eller legeaftaler.

Malou: Hvis jeg boede i byen... jeg kan ikke forstå, at man her vælger at have bil. Jo, måske en delebilsordning. Jeg tror ikke, jeg ville have bil, hvis vi begge arbejdede i byen.

Niels: Vi har nogle venner, som er flyttet ind ved siden af, og så kom bilen også, så virkede Christiania-cyklerne ikke længere (da de fik børn).

Interviewer: *Er det svært at komme ind til dit arbejde (fra provins til Københavns centrum)?*

Malou: Det er lidt irriterende med offentlig transport. Ved at tage bil sparer jeg en halv time hver vej. Det tager kun 20 minutter. I stedet for at bruge tre kvarter hver vej, er det noget tid, jeg kan bruge hjemme. Det er dejligt.

Niels tilføjer: Det kan ikke betale sig at tage det offentlige.

Malou: Nej, det er slet ikke økonomisk rentabelt.

Note: Der er benyttet en interviewmodel, hvor der er indsamlet data hos respondenterne via kvalitative løst strukturerede interviews, fotografier, observationer, dagbøger samt et lukket netfora, hvor informanterne kunne interagere.

BILAG C3

Maria Frellesen Pedersen, Flemming Krih, Thomas Trondal, Nicklas Ansbjerg: "Danskernes klimaadfærd: To kødfrie dage om ugen intet problem"

Fyens Stiftstidende. 6.8.2019. Uddrag.

Jan Bierbaum, 66 år, Aarhus:

"En af de ting, jeg har valgt fra for at være mere klimabevidst, er bilen. Jeg har ikke selv bil længere. Jeg fravalgte den, da det ikke er miljøvenligt og tilmed dyrt, så derfor bruger jeg offentlig transport. Og det samme gør sig gældende, når jeg skal på ferie. Jeg dropper gerne flyet og har kun fløjet tre gange i mit liv, hvor de to af dem var arbejdsrelateret.

Note: Avisen har været på gaden og spurgt 13 danskere, hvor langt de er villige til at gå i deres forbrugeradfærd for klimaets skyld.

BILAG C4

Partiernes holdning til at indføre afgifter på tøjproduktionen. 2019.

Parti	Ja eller nej til klimaafgift på tøj	Kommentar
 Enhedslisten	Ja	Men må ikke ramme socialt skævt.
 SF	Ja	Skal indføres på EU-niveau.
 Alternativet	Ja	Ønsker klimaafgift på alle varer, også tøj.
 Socialdemokratiet	Nej	Mener at en afgift vil ramme socialt skævt. Vil hellere tænke i 'strukturelle tiltag'.
 Radikale Venstre	Ja, men...	...kun det tøj, der importeres til EU fra resten af verden, skal pålægges klimatold.
 Venstre	Nej	Vil hellere investere i forskning.
 Konservative	Nej	Men ønsker klimamærkning.
 Dansk Folkeparti	Nej	Ønsker ingen særavgifter på klima.
 Liberal Alliance	Nej	Strider mod partiets ønske om færre afgifter.
 Nye Borgerlige	Nej	Strider mod partiets ønske om færre afgifter.

Kilde: Mandag Morgen. Maj 2019.

BILAG C5

DR Nyheder: "Uenige danskere: Hvem har ansvaret for klimaet?"

DR. 27.5.2019. Uddrag.